

Elinkeinojaosto	§ 38	16.03.2020
Elinkeinojaosto	§ 180	10.11.2020
Kaupunginhallitus	§ 456	23.11.2020
Kaupunginhallitus	§ 471	07.12.2020

Lentoliikenteen kilpailutus

109/53.536/2017

ELJ § 38

Selostus:

Liikenne- ja viestintäministeriö on ilmoittanut Savonlinnan kaupungille ministeriön esityksen lentoliikenteen tukemisesta valtion toimesta Savonlinna-Helsinki-välillä vuosittain miljoonalla eurolla vuosille 2021-2024. Traficom ja Savonlinnan kaupunki ovat aloittaneet valmistelut lentoliikenteen kilpailuttamiseksi vuosille 2021-2024. Esityslistaliite A.

Traficom tekee päätöksen liikenteen julkisesta palveluvelvoitteesta kevään 2020 kuluessa. Eduskunta päättää määrärahan vuosittain talousarviossaan ja määräraha on siten ehdollinen valtion budjetista vuosittain. Traficomien mukaan on kuitenkin epätodennäköistä, että määrärahaa ei myönnettäisi, kun kyse on julkisen palveluvelvoitteen alaisesta liikenteestä vuosille 2021-2024. Vastaava riski on ollut olemassa myös aiempina lentoliikenteen tukivuosina valtion toimesta.

Lentoliikenteen kustannus oli vuonna 2019 2,033.687 euroa. Ministeriön esityksessä määrärahaa esitetään lentoliikenteen tukemiseen miljoona euroa. Elinkeinotoimi on kartoittanut mahdollisia säästötoimenpiteitä lentoliikenteen järjestämiseksi vuosille 2021-2024, jotka tulee ottaa huomioon kilpailutusta valmisteltaessa. Säästötoimenpiteiden tavoitteena on ennaltaehkäistä hinnannousua säilyttäen korkeintaan nykyinen kaupungin maksuosuus, joka on vuoteen 2020 loppuun saakka ollut 50 % lentoliikenteen kustannuksista. Lentoliikenteen verotus tulee myös todennäköisesti nousemaan sopimuskauden aikana.

Lentoliikennettä ylläpidetään ensisijaisesti Savonlinnassa sijaitsevan kansainvälisen teollisuuden ja yrityselämän tarpeisiin. Saksalaisen Uniconsult Oy:n tekemän selvityksen mukaan lentoliikenteen loppuminen Savonlinnasta aiheuttaisi noin 35 miljoonan euron BKT:n menetykset sekä jopa noin 13 miljoonan euron yhteenlasketut verotulojen menetykset valtiolle ja kunnille. Savonlinnan kaupungin verotulomenetykset on arvioitu 2-7 miljoonan euron suuruisiksi vuodessa riippuen menetysten lopullisesta laajuudesta, mikäli lentoliikennettä ei tuettaisi julkisesti.

Tehdyn kartoituksen perusteella lentoliikenteen järjestämisestä on mahdollista löytää kaksi säästökohdetta: (1) lentovuorojen vähentäminen yhdellä rotaatiolla ja (2) konetyypin pienentämisellä. Nykyisellä sopimuksella lentoja on kaksi rotaatiota jokainen arkipäivä pois lukien tauot (hiihtolomaviikot 17.2.2020-1.3.2020, pääsiäinen 6.4.2020-19.4.2020, vappu 1.5.2020, 21.5.2020-22.5.2020, juhannus 19.6.2020 ja 3.8.2020-23.8.2020.). Nykyisen liikenteenharjoittajan arvion mukaan yhden rotaation karsiminen nykyisestä voisi säästää kustannuksissa arviolta noin 5-10 %. Vastaavasti konetyypin pienentämisellä nykyisestä 28-paikkaisesta 19-paikkaiseen voitaisiin saavuttaa noin 5-10 % säästö lentoliikenteen kilpailutuksessa ja saada myös enemmän tarjoajia osallistumaan kilpailutukseen. Tällä hetkellä keskimääräinen käyttöaste on noin 10 hlöä/lento. Säästöehdotusten avulla pystyttäisiin säilyttämään nykyinen kustannustaso lentoliikenteen uudella sopimuskaudella.

Elinkeinotoimi on toteuttanut kyselyn alueen yrityksille koskien nykyisten lentojen järjestämistä, lentoaikatauluja, palvelua sekä kehitysehdotuksia. Määräaikaan mennessä kyselyyn oli vastannut 68 vastaajaa. Vastaajista 71 % oli sitä mieltä, että pe-iltapäivän lentovuoron karsiminen ei vaikuttaisi heidän liiketoimintaansa. 81% vastaajista ei kokenut että, konetyypin pienentämisellä 19-paikkaiseksi olisi vaikutusta heidän lentoliikenteen käyttöönsä.

Elinkeinojohtaja selostaa asiaa kokouksessa.

(Valmistelu: elinkeinojohtaja Janne Weander p. 044 417 4008)

Vs. kaupunginjohtajan esitys:

Elinkeinojaosto valtuuttaa elinkeinojohtajan päättämään lentoliikenteen kilpailutuksen yksityiskohdista ja lentoliikenteen järjestämisestä vuosille 2021-2024.

Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Toimenpiteet: Elinkeinojohtaja

ELJ § 180

Selostus: Liikenne- ja viestintäministeriö on ilmoittanut 23.1.2020 Savonlinnan kaupungille ministeriön esityksen lentoliikenteen tukemisesta valtion toimesta vuosittain miljoonalla eurolla Savonlinna-Helsinki-välillä 2021-2024. Eduskunta päättää määrärahan vuosittain talousarviossaan ja määräraha on siten ehdollinen. Esityslistaliite A.

Traficom ja Savonlinnan kaupunki ovat aloittaneet valmistelut lentoliikenteen kilpailuttamiseksi vuosille 2021-2024.

Kilpailutukseen ehdotettavia alustavia kriteereitä ovat esimerkiksi.;

- koneen koko vähintään 19-paikkainen
- kilpailutukseen osallistuvalla yhtiöllä tulee olla oma lentokalusto
- Interline-sopimus
- IATA standardin mukainen BTG (baggage transfer message) sopimus
- lentoturvallisuus

Samoin on laadittu alustava lentovuorolista siten että arkisin maanantai-torstai lennetään kaksi vuoroparia ja yksi vuoropari perjantaisin, samoin yksi vuoropari aina arkipyhää edeltävänä päivänä. Savonlinnan hiihto- ja syyslomaviikkona ei lennetä, eikä elokuun puolivälistä syyskuun alkuun kuin ei myöskään joulukuun puolivälistä loppiaiseen. Heinäkuussa lennetään arkipäivisin kaksi vuoroparia ja lauantaina yksi vuoropari. Tämän mukaisen lentoaikataulun lentomäärät tulevat olemaan keskimäärin 100 lentoa vähemmän vuositasolla kuin nyt kuluvalla liikennekaudella.

Traficom teettää kilpailutukseen liittyvän konsulttiselvityksen lentoliikenteestä Savonlinnan osalta.

Ostopalveluhankinnan sitoumukseton kokonaishinta lentokaudella 2021-2024 on arvioitu olevan noin 8,8 M€ (sis. alv 10%) josta liikenneviraston (Traficom) maksuosuus on vuosittain miljoona euroa, kuitenkin enintään puolet (yhteensä 4,0 M€). Savonlinnan kaupungin osuus on vähintään puolet ostopalveluhankinnan määrästä. Jos arvioitu kaupungin osuus ylittyy arvioidusta niin kaupunki sitoutuu maksamaan sen osuuden.

Lisäksi kilpailutuksessa tullaan huomioimaan lentopetroolin hinta eräänä muuttujana.

Lentoliikenteen jatkuminen tulevina vuosina on Savonlinnan elinkeinoelämälle ja turismille erittäin tärkeää.

(valmistelu: vs elinkeinojohtaja Jarmo Häkkinen, p. 044 417 4008)

Toimivalta:

Savonlinnan kaupunginhallitus on 5.2.2018 § 31 delegoinut elinkeinojaostolle seuraavan toimivallan: Elinkeinojaostolla on toimivalta päättää Savonlinnan kaupungin elinkeinopoliittisten investointihankkeiden ja toiminta-avustusten hyväksymisestä ja omarahoitusosuudesta tulosalueensa määrärahan puitteissa.

Kaupunginjohtajan esitys:

Elinkeinojaosto päättää esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle päätettäväksi tarvittavan määrärahavarausten 1,2 M€ vuosittain vuosille 2021-2024 yhteensä 4,8 M€.

Määräraha lentoliikenteen ostopalveluja varten kaudelle 2021-2024 on arvoltaan vähintään puolet ostopalveluhankinnan arvioidusta kokonaismäärästä (8,8 M€ vähennettynä Traficommin tukiosuudella). Jos kaupungin osuus ylittyy arvioidusta niin kaupunki sitoutuu maksamaan ylittävän osuuden. Lisäksi Elinkeinojaosto esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle että valtuusto valtuuttaa vs. elinkeinojohtajan neuvottelemaan sekä allekirjoittamaan Savonlinnan ja Helsingin välisen vuosia 2021 – 2024 koskevan säännöllisen lentoliikenteen ostoliikennesopimuksen selostuksen mukaisesti.

Päätös: Esitys hyväksyttiin.

Toimenpiteet: Vs. elinkeinojohtaja
KH § 456

Selostus: Elinkeinojaoston § 180 selostus- ja päätösosan mukaisesti.

(valmistelu: vs elinkeinojohtaja Jarmo Häkkinen, p. 044 417 4008)

Vs. kaupunginjohtajan esitys:

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle päätettäväksi tarvittavan määrärahavarausten 1,2 M€ vuosittain vuosille 2021-2024 yhteensä 4,8 M€.

Määräraha lentoliikenteen ostopalveluja varten kaudelle 2021-2024 on arvoltaan vähintään puolet ostopalveluhankinnan arvioidusta kokonaismäärästä (8,8 M€ vähennettynä Traficommin tukiosuudella). Jos kaupungin osuus ylittyy arvioidusta, niin kaupunki sitoutuu maksamaan ylittävän osuuden.

Lisäksi kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto valtuuttaa vs. elinkeinojohtajan neuvottelemaan sekä allekirjoittamaan Savonlinnan ja Helsingin välisen vuosia 2021 – 2024 koskevan säännöllisen lentoliikenteen ostoliikennesopimuksen selostuksen mukaisesti.

Käsittely: Lauri Kosonen teki esittelijän esityksestä poikkeavan muutosesityksen:
"Esitän että Savonlinnan kaupunki luopuu lentoliikenteen tukemisesta."

Sanna Metsälä teki Seija Puputin kannattaman esittelijän esityksestä poikkeavan muutosesityksen:
"Esitän, että kaupunginhallitus kuulee vs. elinkeinojohtajaa ja hankkii lisäselvitystä mm. yhteistyö Joensuun kanssa, ennen päätöksentekoa."

Puheenjohtaja totesi, että Lauri Kososen esitys raukesi

kannattamattomana.

Puheenjohtaja totesi, että koska oli tehty kaupunginjohtajan esityksestä poikkeava kannatettu esitys, oli asiassa suoritettava äänestys.

Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä vs. kaupunginjohtajan esityksen puolesta annettiin 1 jaa -ääntä (Kristiansson Olli-Pekka) ja Sanna Metsälän esityksen puolesta 10 ei -ääntä (Backman Anja, Kosonen Lauri, Kukkonen Juha, Metsälä Sanna, Tynkkynen Jonne, Puputti Seija, Silvennoinen Ari, Stenberg Eija, Suomalainen Tuukka ja Torikka Kirsi).

Päätös: Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen hyväksyneen Sanna Metsälän esityksen.

Toimenpiteet: Vs. elinkeinojohtaja
KH § 471

Selostus: KH § 456 päätöksen mukaan vs. elinkeinojohtajalta pyydetään lisäselvitys lentoliikenteen kilpailutuksesta Savonlinna-Helsinki ja mahdollisesta yhteistyöstä Joensuun lentoliikenteen kilpailutuksen kanssa (ns. kolmiolento).

Liikenne- ja viestintäministeriön alkusyksyn tiedotteen mukaan Finnair Oyj:n operoimat markkinaehtoiset lennot Kokkolaan, Joensuuhun, Kajaaniin, Jyväskylään ja Kemiin loppuivat koronan yhteydessä tehtyjen lentojen vähennysten myötä. Yhteydet ovat olleet myös jo ennen koronatilannetta heikosti kannattavia. Finnair Oyj on tehnyt erillisen päätöksen liikennöinnin jatkumisesta näille kentille maaliskuu 2021 asti, jolloin Finnair Oy:n operoima lentoliikenne loppuu ko. kentille.

Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka asetti kuluneena syksynä työryhmän, jonka tehtäväksi asetettiin muun muassa arvioida, miten lentoliikenneyhteydet Kokkola-Pietarsaaren, Joensuun, Kajaanin, Kemi-Tornion ja Jyväskylän lentoasemille voidaan turvata ja tulisiko yhteydet tarvittaessa kilpailuttaa. Lisäksi selvitysten pohjalta työryhmän tuli arvioida ja tarvittaessa tehdä ehdotus lentoyhteyksien kilpailuttamisesta. Mietinnössään työryhmä esitti, että lentoliikenne turvataan valtion toimesta huhtikuun 2021 alusta vuoden 2021 loppuun saakka Kokkola-Pietarsaaren, Joensuun, Kajaanin, Jyväskylän ja Kemi-Tornion lentoasemille. Tavoitteena olisi reittilentoliikenteen saumaton jatkuminen vuoden 2021 ajan mahdollistaen paluun markkinaehtoiseen reittilentoliikenteeseen vuoden 2022 alusta alkaen. Uudessa lisätalousarviossa edellä mainittujen lentokenttien tukemiseen on

varattu yhteensä enintään 11,5 miljoonaa euroa.

Kun verrataan matkustajamääriä (liite B) Joensuun ja Savonlinnan osalta esim. 2018 – 2019, Savonlinnan matkustajamäärät (k.a. 10 626) ovat keskimäärin n. 9 % Joensuun vastaavista määristä (124 084). Joensuuhun on myös operoitu isommilla koneilla johtuen juuri näistä matkustajamääristä. Vastaavasti, jos verrataan kansainvälisiä matkustajamääriä näillä lennoilla, niin Savonlinnan osuus ko. vertailujaksona 2018-2019, on n. 31% ja vastaavasti Joensuun osuus n.10%. Eli tässä korostuu Savonlinnan lentoliikenteen tärkeä merkitys kansainväliselle toiminnalle.

Tulevassa kilpailutuksessa, maakuntakenttien kuten Joensuun, lentoliikennesopimus on kestoajaltaan lyhyempi, todennäköisesti 9 kk (2021) ja Savonlinnan lentoliikennesopimus budjettiehtoisena vuoden kerrallaan nelivuotinen (2021-2024). Lisäksi Savonlinnan maksuosuus kustannuksista on vähintään 50 prosenttia, mutta Joensuun liikenteen (9 kk vuonna 2021) valtio maksaa kokonaisuudessaan (100%) edellyttäen, että saatu tarjous mahtuu käytettävissä olevaan määrärahaan. Budjettiehtoisuus on ollut myös Savonlinnan toukokuun 2020 alkuun voimassa olleessa (kolmivuotinen siirtomääräraha) lentoliikennesopimuksessa, joka päättyy 18.12.2020. Tämä määrärahan budjettiehdollisuus on otettu huomioon sopimuksessa "Ostajan oikeus sopimuksen purkamiseen" jolloin ostajalla on oikeus purkaa sopimus välittömästi jos;

- 8) eduskunta ei ole myöntänyt tätä tarkoitusta varten vuosittain riittävää määrärahaa asianomaisille Liikenneviraston (nyk. Liikenne- ja viestintävirasto, Traficom) hallinnonalan talousarvionmomentille
- 9) Euroopan unionin lainsäädännössä edellytetään sopimuksen purkua
- muut 1-7 kohtaa käsittelee liikenteenharjoittajan sopimuksen purkutilanteeseen johtavia toimia

Jos sopimus purkautuu edellä mainitun luetelmakohdan 8 tai 9 perusteella, ei kummallakaan sopijapuolella ole oikeutta vahingonkorvauksiin.

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 1008/2008, annettu 24 päivänä syyskuuta 2008, lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä (uudelleen laadittu toisinto) (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti) (liite C) artikla 19 antaa mahdollisuuden " Liikenteen jakaminen lentoasemien välillä ja liikenneoikeuksien käyttö" ns. kolmiolentoliikenteeseen. Ns. kolmiolentoliikenne Savonlinna -Joensuu-Helsinki välillä poikkeaa kilpailutuksen osalta seuraavin perustein;

- Joensuun kilpailutettava lentoliikenne on 9 kk (2021) kun taas Savonlinnan kilpailutettava lentoliikenne on 4-vuotinen (2021-2024)
- Joensuun kilpailutettava (9 kk) lentoliikenne saa 100% julkista

tukea, kun taas Savonlinnan kilpailutettava lentoliikenne saa vähintään 50% kaupungin tukea.

Tuetun lentoliikenteen ajallisen keston, että julkisen tukiosuuksien erilaisuuden perusteella ns. kolmiolennot eivät ole mahdollisia tämän Savonlinnan lentoliikenteen kilpailutus- ja sopimuskauden (2021-2024) aikana.

Vs. elinkeinojohta selostaa asiaa kaupunginhallitukselle.

(valmistelu: vs elinkeinojohtaja Jarmo Häkkinen, p. 044 417 4008)

Kaupunginjohtajan esitys:

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle päätettäväksi tarvittavan määrärahavarausten 1,2 M€ vuosittain vuosille 2021-2024 yhteensä 4,8 M€.

Määräraha lentoliikenteen ostopalveluja varten kaudelle 2021-2024 on arvoltaan vähintään puolet ostopalveluhankinnan arvioidusta kokonaismäärästä (8,8 M€ vähennettynä Traficomien tukiosuudella). Jos kaupungin osuus ylittyy arvioidusta, niin kaupunki sitoutuu maksamaan ylittävän osuuden.

Lisäksi kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että valtuusto valtuuttaa vs. elinkeinojohtajan neuvottelemaan sekä allekirjoittamaan Savonlinnan ja Helsingin välisen vuosia 2021 – 2024 koskevan säännöllisen lentoliikenteen ostoliikennesopimuksen selostuksen mukaisesti.

Valtuustoon menevään materiaaliin lisätään Uniconsult Oy:n selvitys liitemateriaaliksi.

Käsittely:

Kaupunginhallitus kuuli asiasta vs. elinkeinojohtajaa.

Lauri Kosonen teki esittelijän esityksestä poikkeavan muutosesityksen: *"Esitän että Savonlinnan kaupunki luopuu lentoliikenteen tukemisesta."*

Puheenjohtaja totesi, että Lauri Kososen esitys raukesi kannattamattomana.

Päätös:

Esitys hyväksyttiin.

Toimenpiteet:

Kaupunginvaltuusto